

Centrālā statistikas
pārvalde

Statistikas nodrošināšanas juridiskais pamats

**M.Deaks
2016**

Centrālā statistikas
pārvalde

Statistikas nodrošināšanas juridiskais pamats

Pamatdokumenti, kas regulē Pārvaldes un citu statistikas ražošanā iesaistīto iestāžu darbību, ir Statistikas likums un [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula \(EK\) Nr. 223/2009 par Eiropas statistiku.](#)

Papildus saskaņā ar Statistikas likumu ir izdoti Ministru kabineta noteikumi.

Centrālā statistikas
pārvalde

Statistikas likums

no 2016.gada 1.janvāra

Centrālā statistikas
pārvalde

Galvenie Statistikas likuma akcenti

- skaidri definēts, kādos procesos var izmantot savāktos datus
- skaidri definēts, kad oficiālo statistiku nodrošina
- oficiālo statistiku plāno trīs gadu periodam
- administratīvo datu avotus izmanto primāri
- statistikas iestādēm plaša piekļuve administratīvajiem datu avotiem
- savāktos datus var izmantot atkāroti
- noteikta statistikas izplatīšanas kārtība (Oficiālās statistikas portāls)
- skaidri definēta piekļuve datiem pētnieciskiem mērķiem

Centrālā statistikas
pārvalde

Likuma sadaļas

- 1. Vispārīgie noteikumi (1-3.p.):** *termini, likuma mērķis, izņēmumi*
- 2. Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēma (4-9.p.):** *statistikas iestādes, oficiālā statistika (definēta likumā), statistikas padome, oficiālās statistikas programma*
- 3. Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana (10-21.p.):** *programma sagatavošana, veidlapas, datu avoti un datu iegūšanas veidi, datu apstrāde un statistiskā konfidencialitāte, oficiālās statistikas portāls*
- 4. Skaitīšana (22-24.p.):** *tautas, mājokļu, lauksaimniecību skaitīšana*
- 5. Datu izplatīšana (25-30.p.):** *datu pieejamība, netieši identificējamu datu izmantošana pētnieciskam darbam*

Centrālā statistikas
pārvalde

Vispārīgie noteikumi- svarīgākie *jaunie termini*

dati (1.panta 2.punkts) — *fiziskās personas dati, dati par privāto tiesību juridisko personu un šādu personu apvienību, kā arī dati par valsts institūciju*

administratīvie datu avoti (1.panta 1.punkts) — *reģistri, datubāzes, informācijas sistēmas un citi informācijas avoti*

statistikas iestāde (1.panta 9.punkts) — *valsts institūcija, kura nodrošina oficiālo statistiku*

oficiālās statistikas nodrošināšana (1.panta 5.punkts) – *darbību un paņēmieni kopums, kas nodrošina oficiālās statistikas plānošanu, izstrādi, datu iegūšanu, apstrādi, analīzi un izplatīšanu*

statistikas jomas standarts (1.panta 7.punkts) — *dokuments (tiesību akts, rokasgrāmata, labā prakse, vadlīnijas vai cits dokuments) un informācijas tehnoloģiju instruments, kas nosaka oficiālās statistikas nodrošināšanas prasības*

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēma – *kas veido sistēmu?*

Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmu veido **statistikas iestādes un Statistikas padome** (4.panta pirmā daļa).

CSP īsteno funkcionālo padotību attiecībā uz citām statistikas iestādēm, sniedzot metodiskos norādījumus, pārraugot oficiālās statistikas nodrošināšanas atbilstību tiesību aktiem, kā arī izdodot rīkojumus, kas nepieciešami oficiālās statistikas nodrošināšanai (**sīkāk 4. un 8.pantā**)

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēma – *oficiālās statistikas programma*

Oficiālās statistikas nodrošināšanu valsts institūcija plāno **triju gadu periodam (6.pants)**.

Oficiālās statistikas programma ir plānošanas periodā nodrošināmās oficiālās statistikas saraksts. Oficiālās statistikas programmu apstiprina Ministru kabinets, izdodot noteikumus

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēma – nosacījumi, kad nodrošina oficiālo statistiku (5.pants)

Nodrošina, lai sasniegtu kādu no šādiem mērķiem:

- 1) normatīvo aktu vai attīstības plānošanas dokumentu izstrādi, ieviešanu, uzraudzību vai novērtēšanu, vai attīstības scenāriju vai prognožu izstrādi;
- 2) normatīvajos aktos noteikto valsts institūciju funkciju izpildi, izņemot privātpersonu kontrolēšanas, uzraudzības vai sodīšanas funkciju izpildi;
- 3) sabiedrības vispusīgu informēšanu.

Nodrošināšanas kritēriji:

- 1) statistikas nodrošināšana ir pamatota ar likumu, Ministru kabineta tiesību aktu, Eiropas Savienības tieši piemērojamo tiesību aktu vai Latvijai saistošo starptautisko līgumu;
- 2) statistikas nodrošināšana atbilst statistikas jomas standartiem.

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēma – *Statistikas padome*

Statistikas padome (9.pants)

Statistikas padome ***ir konsultatīva institūcija***, kuras mērķis ir veicināt oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas attīstību, sniegt statistikas iestādēm rekomendācijas par oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmu, veicināt sadarbību starp statistikas iestādēm, respondentiem un oficiālās statistikas lietotājiem, kā arī sniegt viedokli par oficiālās statistikas programmas projektu.

Statistikas padomes nolikumu un sastāvu apstiprina ekonomikas ministrs. Statistikas padomes locekļu pilnvaru termiņš ir četri gadi. Statistikas padomes locekli darbam padomē var apstiprināt atkārtoti.

Pirms oficiālās statistikas programmas projekta izsludināšanas valsts sekretāru sanāksmē to **izskata Statistikas padome.**

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana – *administratīvā sloga samazināšana*

Statistikas iestāde **oficiālās statistikas nodrošināšanā izmanto administratīvos datu avotus**, izņemot likumā noteiktos gadījumus, ka datu var iegūt ***tieši no respondentiem*** vai ***tieši, novērojot statistiskās vienības***.

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana – *datu iegūšana no administratīvajiem datu avotiem*

Valsts institūcija statistikas iestādei pēc tās pamatota pieprasījuma atklāj informāciju par datiem, ko tā apstrādā savos administratīvajos datu avotos, lai statistikas iestāde var izvērtēt datu izmantošanas iespējas oficiālās statistikas nodrošināšanai (15.panta pirmā daļa).

Privāto tiesību juridiskajai personai, šo personu apvienībai un valsts institūcijai **ir pienākums** pēc statistikas iestādes pamatota pieprasījuma sniegt tai no saviem administratīvajiem datu avotiem oficiālās statistikas nodrošināšanai nepieciešamos datus, **arī ierobežotas pieejamības informāciju**. Datus no valsts institūcijas administratīvajiem datu avotiem sniedz bez maksas (15.panta otrā daļa).

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana – *datu atkārtota izmantošana*

Iegūtos datus var pārveidot, papildināt vai savienot ar citiem statistikas iestādes rīcībā esošiem datiem, kā arī atkārtoti izmantot citas oficiālās statistikas nodrošināšanai (17.panta otrā daļa).

Statistikas iestādei, izmantojot datus, ir tiesības veidot un uzturēt statistiskos reģistrus oficiālās statistikas nodrošināšanai (17.panta trešā daļa).

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana – *oficiālās statistikas izplatīšana un konfidencialitāte*

Statistikas iestādei ir tiesības nodot datus citai statistikas iestādei **oficiālās statistikas nodrošināšanai**. Šādi saņemtos datus drīkst nodot tālāk citai statistikas iestādei oficiālās statistikas, arī Eiropas statistikas nodrošināšanai ar tās statistikas iestādes atļauju, no kuras attiecīgie dati saņemti (25.panta pirmā daļa).

Saskaņā ar Regulu Nr. [223/2009](#) statistikas iestāde drīkst nodot datus Eiropas Savienības Statistikas birojam, citu Eiropas Savienības dalībvalstu statistikas iestādēm, Eiropas Centrālajai bankai un Eiropas Centrālo banku sistēmas dalībniekiem (25.panta otrā daļa).

Centrālā statistikas
pārvalde

Oficiālās statistikas nodrošināšanas organizēšana – *oficiālās statistikas izplatīšana*

Statistikas iestāde oficiālo statistiku, kuru tā nodrošina saskaņā ar oficiālās statistikas programmu, publicē iepriekš noteiktā brīdī sabiedrībai pieejamā veidā **oficiālās statistikas portālā**. Līdz oficiālās statistikas publicēšanas brīdim šo statistiku nepublisko.

20.pants. Oficiālās statistikas portāls

(1) Visu statistikas iestāžu oficiālo statistiku, metadatus un oficiālās statistikas publicēšanas kalendāru publicē oficiālās statistikas portālā, kura darbību tehniski un organizatoriski nodrošina Pārvalde.

(2) Ministru kabinets nosaka oficiālās statistikas portāla tehniskās, kā arī oficiālās statistikas publicēšanas un uzturēšanas prasības.

Pārejas periods līdz ieviešanai!

Centrālā statistikas
pārvalde

Datu izplatīšana – *pētnieciskam darbam*

Datus, kuri netieši ļauj identificēt privātpersonu vai valsts institūciju, drīkst izmantot pētnieciskam darbam. Pētniecisks darbs šīs nodaļas izpratnē ir darbs, kas nodrošina situācijas izpēti, analīzi, konceptuālu priekšlikumu izstrādi vai ietekmes izvērtēšanu (25.panta ceturtā daļa).

Statistikas iestāde oficiālās statistikas portālā publicē informāciju (26.panta otrā daļa):

- 1) par netieši identificējamiem datiem, kuri ir pieejami izmantošanai pētnieciskam darbam;
- 2) par netieši identificējamu datu piekļuves veidiem;
- 3) par noslēgtajiem netieši identificējamu datu izmantošanas līgumiem;
- 4) par tādu pētījumu rezultātiem, kuros izmantoti netieši identificējami dati.

Centrālā statistikas
pārvalde

Paldies!

